

Jak fungují jednotlivé vládní programy?

A proč by se vláda měla mnohem víc zaměřit na podporu poptávky než na dotace

1. Na začátek několik všeobecně známých čísel:

- Cestovní ruch v ČR vytváří celkově 400 tisíc plných pracovních úvazků.
- Do veřejných rozpočtů přináší každý rok 120 miliard korun. Z toho 90 miliard přímo do státního rozpočtu a zbylých 30 miliard jde do rozpočtů krajů, obcí a zdravotních pojišťoven.
- Celková útrata (spotřeba) v ČR v rámci cestovního ruchu je 300 miliard včetně multiplikací je jeho podíl na HDP 6 %.
- V zahraničí Češi na dovolených utratí okolo 70-80 miliard korun.

Čili cestovní ruch je v České republice velmi významná oblast hospodářství. Zároveň je třeba zdůraznit, že společně s kulturními akcemi je cestovní ruch oblast, kterou rozšíření koronaviru a následná karanténní omezení zasáhly nejvíce. **Cestovní ruch se na 3 měsíce de facto vypnul, a proto si podle nás zaslouží výrazně vyšší pozornost a podporu vlády, než jakou mu vláda nyní dává.**

2. Jak šel čas s vládní podporou cestovního ruchu

1. 13. března, tedy už tři dny před spuštěním karantény, přišla ČSSD s nápadem na příspěvek 1 000 korun pro rodinu na dovolenou.
2. Na začátku dubna se v médiích objevil návrh paní ministryně pro místní rozvoj Dostálové, že vouchery na dovolenou by byly v hodnotě 10 000 korun. Mělo jít o model, kdy se na voucher složí zaměstnanec a zaměstnavatel a stát umožní zaměstnavateli si svou část příspěvku odečíst z daní.
3. Po zcela logických apelech, že firmy v době krize budou z velké části řešit úplně jiné často i existenční problémy, než aby přispívaly zaměstnancům na dovolenou, se během května začal řešit model, že se by stát přispěl přímo a to částkou až 4 000 tisíce. Na desítkách jednáních se tato varianta připravovala a dokonce byla v hrubých obrysech představena na jednání podvýboru pro cestovní ruch.
4. Tento model počítal s takzvanou pákou, tedy že stát by ke státnímu příspěvku musel stejnou částku přidat i občan. Tedy, že by si za ubytování v ceně například 6 000 Kč, zaplatil 3 000 občan a 3 000 by mu přidal stát. Tento model byl oceněn i na jednáních Národní ekonomické rady vlády (NERV), kde ho ekonomové většinově doporučovali jako velmi dobrý pro podporu poptávky a lepší řešení pro celý trh cestovního ruchu než dotace.
5. I přes to, že vláda ústy paní ministryně a zástupců Ministerstva pro místní rozvoj vysílala celému trhu mediálně i na mnoha jednáních signály o široké podpoře poptávky formou poukazů a celý trh včetně například krajských destinačních agentur se na to připravoval, rozhodla na konci června vláda, že půjde velmi omezenou cestou, která poptávku podpoří

pouze minimálně: podporou lázní přes program COVID - Lázně a přímým dotačním programem pro hotely, penziony a kempy přes COVID - Ubytování.

3. Jak funguje podpora lázeňských pobytů (COVID - Lázně)

- Program, kdy člověk dostane 4 000 korun na pobyt v lázních funguje, ale...
- Na systémovou přípravu programu, který se dotkne i podle plánů ministerstva několika stovek tisíc klientů, by bylo dobré mít řekněme alespoň měsíc. Místo toho se celý program připravil za několik dnů a mnoho věcí, jak se ukazuje i podle reakcí části lázeňských měst, která se do programu nepřihlásila, tak i podle cestovních kanceláří nebylo projednáno, promyšleno a dobře připraveno.
- Dosud není zadministrována výzva, takže vše vlastně probíhá na „dobré slovo“. Lázně to zatím platí ze svého a doufají, že stát vše dotáhne do konce a ony ty stovky milionů nakonec dostanou. Některé lázně proto do programu vůbec nevstoupily.
- Dosud také nebyla notifikována výzva ze strany EU, takže hrozí, že veškeré prostředky poskytnuté nad rámec „podpory de minimis“ (max 200 tis. EUR v úhrnu za tři po sobě následující účetní období) budou muset soukromé léčebné lázně vrátit. Mnohé subjekty totiž zcela logicky v posledních letech čerpají i z jiných programů (např. školení), takže mají obavu přijímat vouchery.
- Mnozí klienti si touto podporou spoluhradí již rezervované/objednané pobyty. Takže hlavní myšlenka, účel této podpory, tedy iniciovat vyšší poptávku, plněna z velké části není. Hlavní myšlenku obchází i některé cestovní kanceláře, které kvůli nedotažené metodice generování si z vouchery udělaly svůj marketingový nástroj.
- Na druhou stranu při odhlédnutí od všech výše zmíněných i některých dalších problémů, je podpora z hlediska podpory lázeňského turismu a vytvoření obratu v odvětví cestovního ruchu jednoznačně účinná, neboť:
 - Podmínka strávit alespoň 6 nocí a čerpat alespoň 5 procedur víceméně garantuje, že celková útrata lázeňského hosta bude za těchto minimálně 7 osobodnů ve výši cca 14 000 až 19 000 Kč. A to počítáme jen hlavní služby (ubytování, procedury, stravování, doprava, drobné nákupy),
 - Pak při vyčerpání 100 000 voucherů (což představuje pro stát náklad ve výši 400 milionů Kč), činí iniciovaná spotřeba 1,4 až 1,9 miliardy korun.
 - To vytvoří objem práce ve výši 1 750 až 2 250 plných ročních úvazků a dopady na veřejné rozpočty (příjmy všech veř. rozpočtů z tohoto obratu) budou činit zhruba 500 až 750 milionů.
- Z hlediska veřejných rozpočtů, pokud vláda vloží do podpory poptávky v lázních 400 milionů a jen do veřejných rozpočtů se zpět na vybraných daních vrátí 500 až 750 milionů, pak vykazuje tato podpora kladné saldo ve výši 100 až 350 milionů korun.
- **Což jednoznačně ukazuje, že podpora poptávky prostě funguje a je pro stát výnosná.**
- Kdyby byl navíc celý program COVID - Lázně kvalitněji připraven a dobře vykomunikován se všemi důležitými účastníky, mohl mít efekt ještě výrazně vyšší a především dlouhodobější.

4. Podpora ubytovacích zařízení (COVID - ubytování)

Toto pondělí (20. července) vláda schválila dotační program pro ubytovací zařízení (hotely, penziony, kempy, ubytovny, která mohou zažádat o dotaci na dobu, kdy měli podle vládního nařízení zavřeno. Podle počtu hvězdiček dostanou za den a pokoj od 100 do 330 korun. Jenže:

- V roce 2019 byl úhrn obrátů ubytovacích zařízení v ČR zhruba 56 miliard Kč
- V roce 2020 podle posledních informací bude úhrn obrátů ubytovacích zařízení zhruba 26 až 30 miliard, tedy o zhruba 26 až 30 miliard nižší. **Propad tržeb tedy bude cca 50 %.**
- Stát schválil dotační program ve výši 2,5 až 3,5 miliardy korun, což **je pouze na úrovni zhruba 10 % propadu tržeb.**
- Stát chce tímto opatřením minimalizovat riziko žalob na stát za omezení provozu ubytovacích zařízení v rozsahu 72 dnů. To nám však jako důvod přijde jednoznačně málo.
- Navíc se po zkušenostech z posledních měsíců vkrádá nezbytná otázka, jak bude program v detailu nastaven? Bude administrativně jednoduchý? Nenavýší se zase jako již po několikáté v období covidovém administrativní zátěž kladená na soukromé subjekty?
- V souvislosti s dotačními programy v této době je třeba důrazně upozornit, že soukromé společnosti musely v čase krize a v návazném období vydávat významné prostředky z důvodu zákonných nastavení, ochrany zaměstnanců a přebujelé byrokracie. **Ukazuje se i v porovnání s okolními státy, že stát musí začít systémově rozvolňovat přebujelou byrokracii, regulace a omezení nadpočetných „preventivních“ kontrol.**

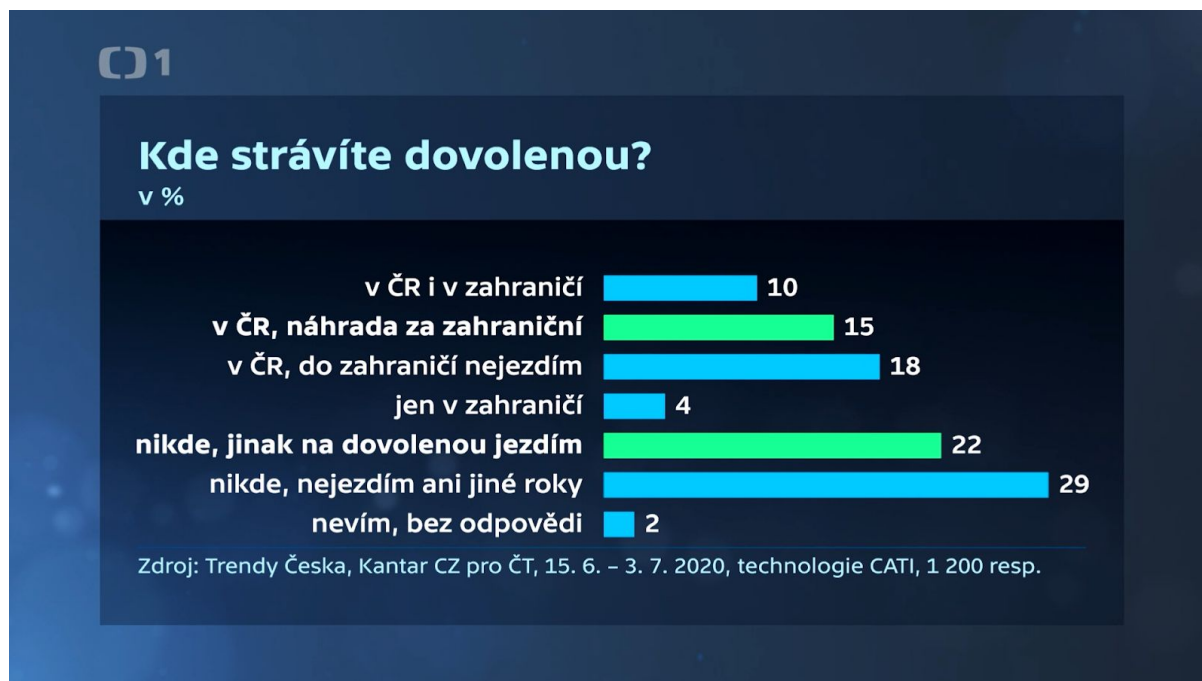
5. Podpora poptávky po službách cestovního ruchu je důležitější a pro stát krátkodobě i dlouhodobě efektivnější než dotační programy

Od začátku tohoto dokumentu argumentujeme směrem k podpoře poptávky. Vláda totiž, i přes tři měsíce slibů a veřejných prohlášení, pro samotnou poptávku po cestovních službách neudělala vlastně de facto nic. Jediný drobný krok navíc fungující pro zvýšení poptávky jen částečně je program COVID - Lázně. Přitom i sama ministryně financí Schillerová naposledy v pondělí v reportáži České televize zdůrazňovala, jak by byla ráda, kdyby část z těch 70 až 80 miliard, které Češi utratí na dovolených v zahraničí, utratili u nás. Ale jak zvýší poptávku dotace ubytovatelům za pokoj? Nijak.

Proč je podpora poptávky důležitější a efektivnější?

1. **Podpora poptávky totiž podpoří cestovní ruch napříč. Když si vezmeme, že ubytovatelé tvoří v rámci celého trhu cestovního ruchu pouze okolo 20 %, co těch zbylých 80? Restaurace, památky, atraktivita, kultura, doprava, na cestovní ruch napojené služby, půjčovny kol, lyží, wellness a mnoho drobných a lokálních obchodů.** Dotační program, který by podpořil tyto desítky tisíc firem a živnostníků samozřejmě nevznikne, protože by byl šílený. Ale poptávka, tedy zvýšení zájmu primárně Čechů, ale určitě i cizinců, může všechny tyto zainteresované subjekty včetně těch podpůrných z návazných odvětví podpořit a to napříč celou republikou. Prostě proto, že jakmile jednou člověk na dovolenou vyrazí, tak nečerpá jen ubytování, ale využívá a nakupuje rozprostřeně všechny další služby.
2. Navíc máme krizovou situaci způsobenou koronavirem a velká část lidí změnila své plány na dovolenou. Z průzkumu je vidět, že čtvrtina (22 %) lidí by na dovolenou jindy jelo, ale letos nepojedou. Důvody mohou být různé, od zhoršení finanční situace, přes pracovní vytížení až

po strach z nakažení. Pokud se však číslo lidí, kteří by jinak na dovolenou jeli, blíží dvěma milionům, je to určitě dostatečně velká skupina, na kterou bychom státní podporou měli cílit a poukazem je pobídnout. Stejně tak lze poukazem rozšířit i zájem lidí, kteří na dovolenou vyrazit chtějí, aby si například na podzim udělali ještě jednu o prodlouženém víkendu.

Jak by tedy podpora poptávky fungovala?

Představme si situaci, že by vláda spustila program na podporu dovolených v Česku formou vouchery na 4 000 korun na osobu na ubytování do konce roku 2021. V případě rodin s 1-3 dětmi by mohlo jít o celkovou částku pro rodinu například 10 000 korun.

Podmínkou by bylo využití těchto peněz na alespoň 6 přenocování a lze je využít na více než jednu dovolenou, ale vždy minimálně s 2 přenocováními. Tedy nejen na celý týden v létě, ale například i na dva prodloužené víkendy čtvrtek až neděle na podzim či v zimě. Na jeden pobyt by člověk čerpal třeba 2 500 a na druhý 1 500 korun.

1. Podle propočtů, kdy se počítají útraty turistů, by za dodržení těchto podmínek byla celková útrata turisty ve výši 12 000 až 18 000 korun včetně těch 4 000 od státu.
2. Při jednoduchém systému distribuce voucherů lze očekávat zájem zhruba jedné třetiny obyvatel, tedy 3,5 milionů občanů.
3. Státní podpora by v součtu tedy na tuto 15 měsíců trvající podporu (pokud by proběhlo spuštění 1. října, jak navrhujeme) činila zhruba 11 až 13 miliard korun, tedy necelou 1 miliardu měsíčně.
4. V součtu by tato podpora iniciovala spotřebu v cestovním ruchu 42 až 63 miliard korun.
5. Touto spotřebou by byl vytvořen objem práce ve výši zhruba 51 až 74 tisíc plných ročních pracovních úvazků.
6. Do veřejných rozpočtů by zdaněním této spotřeby přišlo 15,5 až 23,5 miliardy korun. Z toho přímo do státního rozpočtu by to bylo 11,4 až 17,1 miliard.
7. **Výsledný rozdíl mezi státní podporou a zdaněním celkové spotřeby touto podporou vyvolané by byl pro veřejné rozpočty kladný a to ve výši 2,5 až 12,5 miliard.** Když to

přepočteme jednoduše, tak pokud dá stát 1 000 korun a turista utratí svých 1 500, je to pro stát vyrovnané. Každou útratou turistů nad 1 500 korun již stát vybere ze zdanění spotřeby víc a je v kladných číslech.

Jaké by byly výhody propracovaného systému podpory poptávky?

- Podpořili bychom všechny, celý trh a ne jen jeho menší části. Navíc by to bylo celé spravedlivější, protože komu a do jakých regionů peníze půjdou by rozhodovali občané podle svých zájmů a ne úředníci od stolu.
- Podpora poptávky na rozdíl od dotací je mnohem rychleji návratná a pro stát je to vlastně velmi výhodná investice. Navíc by tuto nejen finanční návratnost pocítili a ocenili i kraje a obce.
- Část lidí, kteří nyní na dovolenou jet nechtějí, by jela. Část lidí, kteří na dovolenou jedou by jela na druhou. Část lidí, kteří by jeli do zahraničí by místo toho raději zůstali na dovolenou doma.
- Pokud by se systém správně nastavil a fungovala by komunikace s ubytovateli, mohli bychom turisty efektivněji rozprostřít i do míst, které nejsou plně obsazené. Po rozprostření turistů do širšího území mimo kriticky přeplněná místa volá ostatně celý trh včetně samospráv přetížených měst a obcí.
- **Velmi podstatným přínosem by bylo, že bychom naučili Čechy cestovat po Česku i mimo sezónní měsíce a mimo přetížená místa.** A pokud by program fungoval dlouhodobě, tedy ideálně roky, pak bychom k lásce k cestování za krásami naší země mohli naučit i další generace, kdy by rodiče a prarodiče více ukazovali Česko dětem, které by to pak v dospělosti mohli zase další generaci.

6. Závěr

Pokud bychom práci vlády na podpoře cestovního ruchu v době jeho největší krize od války přirovnali k maturitě, tak by vláda maturitou prošla, ale se známkou tři mínus. Oba programy, COVID - Lázně a COVID - Ubytování, mají hodně chyb, které v některých případech poškozují původní dobrý záměr, ale mohou těžce zkoušenému cestovnímu ruchu alespoň trochu pomoci.

Kdyby však vláda vyslyšela NERV, trh i nás a měla odvahu schválit a spustit propracovaný systém podpory poptávky po cestovním ruchu například od 1. října, pak by od nás určitě dostala jedničku. Systém (tedy nejen finanční, ale především systémový s využitím digitalizace služeb pro občany) je z velké části vymyšlen, jen potřebuje to schválení a legislativní a finanční podporu z nejvyššího místa.